Valentina Enachi*

IDENTITATEA NAȚIONALĂ ȚINTĂ A RĂZBOIULUI HIBRID DUS DE FEDERAȚIA RUSĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

CZU: 323.1(478):327.57:070 **DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.12759317**

Abstract

The paper briefly analyses some aspects of the hybrid war waged by the Russian Federation in the Republic of Moldova, which have an influence on the population's sense of identity. The aim of the communication is to show the messages in the pro-Russian media and not only, messages which aim at dividing citizens according to different identity criteria. The theses of historians are also reviewed, which bear the imprint of political confrontations. An important aspect of identity is the Romanian language, which has failed to become the bond of identity of the citizens, due to political factors that have been linked to the Russian area of influence. In the conclusions, data and facts are provided which and facts that demonstrate that national identity has become a divisive factor and a goal of hybrid warfare.

Keywords: *identity, hybrid war, crisis, security, media, history*

Conceptul de identitate naţională se asociază cu participarea indivizilor la practicile culturale şi politice comune unui stat. Identitatea presupune atitudini pozitive faţă de ţară, mândrie, sentimente de protecţie determinate de apartenenţă la un stat ,se asociază cu solidaritatea cetăţenească şi cu o stare de bine . Identitatea este criteriu de democratizare a unei societăți, ea serveşte la crearea de seturi diferite de cunoaştere reguli, roluri şi moduri de discurs. Conceptele referitoare la procesele identitare includ drept componente: limba de comunicare, tradiţiile şi cultura naţională, valorile autentice ale patrimoniului cultural, teritoriul şi credinţa. Conceptul identităţii a fost utilizat de experţii ce se ocupă de războiul hibrid. Cauza acestei abordări este clară, dat fiind faptul că identitatea naţională şi implicit culturală ţine de interiorul conştiinţelor umane şi influenţează coeziunea cetăţenilor devine o temă favorabilă războiului hibrid.

Conceptul războiului hibrid include mai multe aspecte, esenţială pentru cercetarea noastră este ideea că:

„În războaiele de până acum, importantă era cucerirea de teritorii. De-aici înainte, cea mai importantă va fi câştigarea minților celor care se află în statul inamic" (sri.ro). Şeful Direcției Generale Operative a Statului Major General al Armatei Ruse, generalul-colonel Vladimir Zarudniţk a argumentat scopul războiului hibrid într-o

* doctor în istorie, conferențiar universitar, UPS "I.Creangă", Chișinău, Republica Moldova, e-mail: valentinaenachi58@gmai.com

declarație făcută la cea de-a III-a Conferință pentru securitate internațională de la Moscova: „A diviza un stat din interior este mai uşor decât să-l cucereşti cu arme". În opinia sa, în acest scop sunt exacerbate contradicțiile interne şi transformate ulterior în conflict deschis între forțele de Opoziție şi Putere: „Dacă regimul aflat la guvernare încearcă să păstreze puterea, următoarea etapă va fi războiul civil" (sri.ro)

Războiul hibrid deşi este un concept foarte complex parțial prezentat de către Veaceslav Ungureanu, are o componentă indispensabilă şi anume latura informațională şi propagandistică, pe care o vom analiza sumar având drept argument conceptul de identitate națională a populației din Republica Moldova.Unii cercetători consideră că războiul hibrid, dus de Federația Rusă are o istorie de 30 de ani, de această părere este cercetătorul Ruslan Şevcenco, care menționează:Războiul hibrid contra Moldovei, declanşat de către regimul sovietic încă la sfârşitul anilor '80 şi continuat de autoritățile ruse după 1991, nu a încetat în aceste trei decenii nici pentru o clipă, luând diferite forme. Particularitatea războiul hibrid la care atrag atenția teoreticienii este absența dihotomiei pace – război şi a unei linii clasice a frontului, iar esențialul îl are dominația componentei psihologice.

Obiectivul „războiului insurrectional" constă în inducerea panicii în mintea populației supusă acestor operațiuni, a neîncrederii în conducători, în propriile forțe, opinii, sentimente şi demoralizarea i a populației. Anume acestor sarcini ale războiului hibrid răspund în viziunea noastră subiectele şi discuțiile din societate care au drept temă identitatea națională.

Considerăm că conştientizarea evenimentelor ce se derulează în spațiul public şi cauzele care determină dezorientarea în viața socială şi confuzia referitoare la identitatea națională se cer a fi studiate şi cercetate. Comunicarea dată este o tentativă de a elucida acest subiect multiaspectual.

În viziunea noastră în Moldova conceptul de identitate națională este utilizat pentru inducerea haosului în rândul opiniei publice, sădirea neîncrederii în propriile forțe spirituale, demoralizarea populației, scopul fiind simplu: a distruge un stat din interior costă infinit mai puțin decât a-l cuceri prin forța armelor. Nu este omis niciun detaliu: inducerea de teme false, instigarea la reacții emoționale necontrolate, publicarea informației incorecte e c.t.r. Se urmăreşte, învrăjbirea categoriilor sociale, crearea tensiunii între minoritățile naționale şi grupul etnic majoritar, crearea de agenți de influență e.t.c. Se loveşte în identitate, fiindcă aceasta presupune solidaritate umană, coeziune, ajutor reciproc, toleranță şi bunăvoință.

Demersul nostru nu pretinde de a oferi un tablou exhaustiv al acestei probleme, ci de a arăta aspectele, care frânează procesul de consolidare a identității naționale şi culturale a populației din Republica Moldova.

Menționăm că problema identitară se acutizează în situații de criză. În condițiile actuale când Federația Rusă a atacat Ucraina, războiul hibrid dus de țara agresor are drept obiectiv şi încurajarea unui climat de instabilitate, abaterea atenției

de la câmpul de luptă din Ucraina, de la atacurile atroce împotriva civililor şi de la deportările acestora. În Republica Moldova actualmente se utilizează metodele de răstălmăcire şi denaturare informaţională cu ajutorul cărora se prezintă transformarea tranziţiei interne a puterii politice şi a demonstraţiilor publice de către opoziţia pro-Kremlin pentru a se potrivi discursului: Republica Moldova nu are identitate, este în haos, o marionetă a Occidentului, o populaţie dezamăgită de guvern, căreia i s-a furat identitatea limba şi istoria. (Din ultimele declaraţii a purtătorului de cuvânt al Ministerului de Externe a Federaţiei Ruse). Rusia vrea să frâneze parcursul pro-european şi afirmarea valorilor naţionale româneşti şi pentru aceasta utilizând principiul european referitor la libertatea de exprimare, ţinteşte în identitatea naţională a populaţiei.

Identitatea este în corelare cu ideea de securitate a statului. Lucru menţionat de altfel de istorici, jurnalişti şi cercetători. Un singur exemplu: o problemă de securitate naţională o reprezintă şi confuzia identitară a populaţiei din R. Moldova. Timp de 30 de ani de existenţă a statului independent R. Moldova, problema identitară a constituit un subiect de confruntare între forţele politice, iar în actualul context geopolitic aceasta pune în pericol securitatea statului. Problema identităţii naţionale este o problemă de securitate gravă, mai ales în contextul geopolitic periculos actual pentru Republica Moldova, atenţionează Elena Negru. „În caz de o primejdie, pe oameni ce-i uneşte, ce-i cimentează - anume acest spirit identitar care trebuie să fie puternic, altfel oamenii vor fi răzleţit şi nu vor şti în ce direcţie să o ia. Atunci, însă, când este acest spirit puternic, poţi face lucruri şi din punct de vedere economic, cultural etc.", punctează Elena Negru(ziarulnational.md).

Moldovenii sunt un popor cu o conştiinţă naţională foarte nedefinită şi contradictorie, care nu a hotărât de la sine dacă este o naţiune separată sau parte a naţiunii româneşti, români smulşi din patria lor. (Дмитрий Фурман).

Războiului hibrid al Rusiei împotriva Moldovei are un singur scop – cultivarea unei identităţi moldoveneşti separate de cea românească. Majoritatea „experţilor" ratează esenţialul – războiului hibrid al Rusiei împotriva Moldovei a început cu mai bine de două secole în urmă, în 1812, iar unicul obiectiv a fost şi rămâne în convingerea moldovenilor că nu sunt români, iar într-o oarecare măsură, destul de mică din fericire, s-a reuşit (Creţu, 2023).

Reiterăm ideea că problema identitară devine crucială în condiţiile războiului. Acest adevăr îl constatăm în Ucraina. Scopul războiului declanşat de Federaţia Rusă nu este doar de a ocupa un teritoriu, ci de a distruge idealul democratic şi sentimentul ucrainean de identitate națională. "Principalul motiv pentru care cultura şi identitatea Ucrainei sunt atacate de Rusia este că ele reprezintă o ameninţare ideologică semnificativă pentru Rusia contemporană", spune profesorul Vivian Walker şi explică de ce: "Pentru că adevărata istorie a naţiunii, identitatea, istoria ca atare - contrazice naraţiunea fictivă a "lumii ruseşti" care încearcă să proiecteze un fel de superioritate

morală şi spirituală a Rusiei care pur şi simplu nu există". Dimpotrivă, "există ceva foarte puternic în ceea ce priveşte identitatea şi istoria ucraineană", continuă Vivian Walker. - Ele au legitimitate şi istorie în spate. Şi, în acest sens, ei reprezintă o ameninţare serioasă pentru Putin. Ucraina ar trebui să folosească puterea acestei naraţiuni pentru a demonstra calităţile unice ale Ucrainei, cultura şi identitatea sa - pentru a ilustra deficienţele discursului lui Putin despre Ucraina." (Посол Украины в США: «Украинская культура является для России военной целью» (golosameriki.com)

În condiţiile războiului identitatea ucrainenilor a devenit mai puternică. Astfel, renaşterea limbii ucrainene a jucat un rol important în demascarea falsurilor informaţionale. Povestea "parolei" - "palyanitsya" - care este greu de pronunţat pentru cei care nu sunt vorbitori de ucraineană, a făcut înconjurul presei. Poporul ucrainean a reuşit să păstreze memoria istorică, istoria ţării - de la decretele imperiale de abolire a limbii ucrainene, la tragedia de la Cernobîl sau anexarea Crimeei în 2014 - îi motivează să continue să lupte. Ucrainenii se întorc la istoria şi identitatea lor în căutare de sprijin. Exemple în acest sens sunt cântecele "Chervona Kalina", care a fost imnul revolutionarilor ucraineni. Aceste fenomene reliefează importanţa identităţilor în situaţii excepţionale. Despre rolul identităţii, ne sugerează şi unele declaraţii de atitudine din Republica Moldova, dar în altă cheie. Astfel, ne-a atras atenţia un material din site-ul (noi.md): "În Ucraina, tehnologii politici occidentali au reuşit să lanseze proiectul "Anti-Rusia", băgând în capul ucrainenilor ideea principală că ruşii sunt vinovaţi pentru toate şi că Ucraina poate ajunge la prosperitate doar distrugând tot ce este rusesc atât în sine, cât şi în jur. O astfel de şmecherie nu a trecut cu Moldova, doar extremiştii absolut fără cap au reuşit să răspândească aici rusofobia. Moldovenii s-au dovedit a fi oameni mai sobri la minte. Atunci au decis să adopte o abordare diferită - să-i priveze pe moldoveni de identitatea lor. Să forţeze valorile lor europene, să dilueze cu ele tradiţiile locale, să-i tragă în creşa lor şi, după ce le-au spălat creierul, să poată încerca să îndrepte gândurile zombificaţilor împotriva ruşilor", a declarat Karamalac. (point.md, 2023).

Prin urmare putem constata că identitatea devine un subiect al retoricii de război. Problema identitară are o istorie în Republica Moldova şi polemicile asupra acesteia sunt de durată. Identitatea moldovenească este un fenomen complex. Spre deosebire de ucraineni care au fost împărţiţi în pro-ruşi şi naţionalişti pro ucraineni, în Republica Moldova divizarea identitară este mai largă.

Abordări asupra identităţii le găsim într-un mod inedit chiar pe pereţii clădirilor din Chişinău. Astfel pe străzile Chişinăului putem citi pe edificii:"*Basarabia pământ românesc, Sunt moldovan -grăiesc moldoveneşte… Ce ai de pierdut fără hotarul de la Prut? Вместе мы едины и непобедимы. Кишинев -русский город"etc.*. Acesta este primul strat comun şi vizibil al problematicii identitare.

O altă latură este cea mediatică, dat fiind faptul că presa este un instrument al forţelor politice şi un mijloc prin care se inoculează anumite teze şi naraţiuni. Este dovedit faptul că valorile, care creează imaginea şi modelului cultural identitar sunt construite, schimbate şi replicate într-un spaţiu construit prin mijloace de comunicare în masă, printre care presa are un rol considerabil.

Însăşi ziariştii subliniază importanţa acestor subiecte identitare ca fiind foarte emotive: "*Mama, patria, pământul strămoşesc, familia tradiţională, războiul, Dumnezeu, tradiţiile – sunt doar câteva dintre cuvintele sensibile folosite de propagandişti pentru a agita populaţia şi a diviza societatea*" - subliniază V. Călugăreanu.

În mass-media este menţionat faptul că subiectul identitar a populaţiei din R.M. este tratat în contextul geopolitic şi se arată că populaţia Moldovei este prinsă între rădăcinile sale româneşti şi trecutul său sovietic şi dispoziţiile propuse, nu a dezvoltat o identitate națională independentă. Se profilează curente antagoniste: unul care păstrează o nostalgie față de Uniunea Sovietică şi altul care speră că Uniunea Europeană şi NATO vor apăra o națiune civică.

Presa care promovează identitatea pro rusă şi sovietică propagă sistematic ideea că legăturile dintre „poporul moldovenesc" şi cel rus sunt mult mai adânci şi vechi, decât oricare alte legături cu Europa. De aceea, istoria reinterpretată şi oficializarea limbii ruse sunt principalele strategii de implementat pe termen mediu în republică. În acest segment al presei se pune accentul pe o serie de evenimente simbolice, a căror interpretare nu poate fi pusă în discuţie. Evident că locul central îl ocupă „Marele Război pentru Apărarea Patriei" (sărbătorit pe 9 mai şi suprapus cu un alt eveniment simbolic – Ziua Europei) reinterpretarea celui de-al doilea Război Mondial, este calificată, ca fiind „încercare de modificare ale graniţelor stabilite în urma războiului" şi de „reabilitare a criminalilor de război". Contestarea războiului pentru Apărarea Patriei, a rolului de eliberatori ai sovieticilor este o trădare, indiferent de ce parte a frontierei ruse te-ai afla. Ocuparea Basarabiei de către URSS este o naraţiune alternativă, dușmănoasă şi revanşardă pentru Kremlin. Identitatea slavă şi ortodoxă este comună poporului moldovenesc şi rus. Acestea sunt principalele narative în presa de acest gen. În materialele presei partidului socialiştilor se minimalizează identitatea poporului autohton şi se exagerează rolul alolingvilor: Rusia –„Moldova, tot timpul, a fost un stat multinaţional. În acest an, marcăm 25 de ani a statalităţii moldoveneşti. Dar ce fel de stat construim noi? În baza cărui concept? Nu există un asemenea concept. Noi studiem istoria altui stat şi încercăm să interpretăm evenimentele de acum 200 de ani în context contemporan. Sunt profund indignat atunci când evenimentele tragice din trecutul nostru istoric încep să fie folosite în tot felul de jocuri politice aşa cum s-a întâmplat cu decretul preşedintelui Timofti cu privire la instituirea Zilei comemorative a victimelor stalinismului», a declarat istoricul şi politologul Boris Şapovalov. (Comunist, 2016)

Alt curent al problemei identitare este moldovenismul cantonat ca hotar despărțitor de românism. Un ultim exemplu este un material de pe site-ul moldovenii.md:"De ce nu sîntem români sau romanizarea – o aberație colosală. Filmul "Dacii – Noi dezvăluiri", aduce noi argumente menite să demonstreze de ce noi, urmaşii dacilor, nu trebuie să ne numim români, adică să preluăm un nume nefiresc, care derivă din numele cotropitorilor Daciei şi să ne dezicem de numele nostru istoric de moldoveni (moldovenii.md)

Un şir de ziare şi situri din spaţiul mediatic moldovenesc publică discursuri despre criza valorilor sociale, morale din Occident, teorii ale conspiraţiei, intrigi din jurul lui George Soros sau Bill Gates. Acestea sunt utilizate pentru a discredita identitatea europeană şi a confirma "imoralitatea democraţiei" şi sunt şi un ş spaţiu pentru a exorciza tot ceea ce înseamnă valorile identitare şi civice occidentale[1].

Mass-media de limbă rusă promovează ideea identităţii naţionale excepţionale a ruşilor, mândrie şi teze referitoare la faptul că ce fac ei şi guvernul rus este cu siguranţă corect pentru că acest lucru se face în numele măreţii identităţi naţionale ruse. Ruşii trăiesc într-o ţară măreaţă. Dar pentru popoarele care sunt în afara Rusiei scopul media este exact inversul: demolarea identităţii şi unităţii naţionale. O pârghie mediatică eficientă este inducerea unei stări de nihilism a oamenilor în raport cu propria istorie, când se spune că ţara lor e mică, iar ei nu pot fac nimic de unii singuri.

Ideea identitară naţională este gândită şi în plan filosofic ce către membrii clubul Izborsk din Republica Moldova, filială clubului Izborsk din Rusia. Organizaţie ce este finanţată de administraţia de la Kremlin. Date dovedite că în 2015 şi 2016, clubul a primit granturi prezidenţiale, în valoare de 10 şi respectiv 12 milioane de ruble ruseşti. Pe lângă asta, de exemplu în 2016, alte organizații conduse de membrii clubului au primit şi ele granturi de la stat în valoare totală de 33 milioane. Grantul de 10 milioane, cel din 2015, a fost acordat pentru a explica ce înseamnă lumea rusă. În cadrul proiectului, membrii clubului au realizat mai multe evenimente în Republica Moldova. Aici merită menționată viziunea lui Aleksandr Dughin, care, spune că ruşii şi românii sunt legați printr-o sumedenie de lianți.

Această afirmație a fost făcută în contextul legăturilor dintre ruşi şi moldoveni, iar Dughin a susținut că moldovenii şi românii sunt un singur popor, român sau moldovean. Un membru important al clubului este Iurie Roşca, care este călăuza lui Dughin în România. Potrivit unui editorial publicat de Iurie Roşca,"Clubul Izborsk" a venit în Moldova pentru a crea o platformă pentru elaborarea "Ideii Naționale". Roşca a formulat public câteva teze care stau la baza proiectului național, gândit de membrii clubului. Astfel, proiectul este creat în jurul ideii de apartenență a populației Republicii Moldovei la ortodoxie, Moldova fiind văzută ca partea a civilizației răsăritene. Alexandr Dughin şi Iurie Roşca au lansat cartea „Destin eurasianist" în aprilie 2017. Conform acesteia Moldova trebuie să încheie un parteneriat strategic cu

[1] vezi analitică de pe site-urile www.noi.md.

Rusia şi să-şi închidă hotarele pentru investitorii străini. Autorii care fac parte din acest club percep Moldova ca o colonie a Occidentului şi promovează ideea că independența țării poate fi restabilită doar prin înlăturarea rețelei de influență străină.

În proiectul de țară propus de aceştea este inclusă şi neutralitatea permanentă, dar şi susținerea unei ordini mondiale multipolare, întemeiată pe afinități de natură civilizațională ale țărilor şi popoarelor slave, ceea ce este una din principalele teze propagandistice ale clubului Izborsk. Filiala clubului din Moldova şi-a publicat materialele pe site-urile televiziunii RTR Moldova. Ideologii clubului Izborsk văd România ca parte a proiectului eurasiatic. Tezele clubului Izborsk subliniază că unitatea acestui popor (român) nu trebuie să fie contrapusa Identității ruseşti.

Potrivit lor problema basarabenilor nu constă în faptul că ei sunt forțați să aleagă între România şi Rusia, ci în faptul de cine românii şi moldovenii îşi leagă viitorul: de elita liberală, globalistă, Locul societății româno-moldoveneşti va fi printre țările care aleg propria identitate, conservatorism, tradițiile, familii tradiționale şi valori religioase face referință la proiectul eurasiatic rus. Deopotrivă cu aceste idei, care sunt propagate în presa de expresie rusă şi cea afiliată partidului socialiştilor sunt exprimate şi atitudini nihiliste în raport cu identitatea naţională. Folosindu-se de libertatea de exprimare se găsesc posibilităţi de a distribui naraţiuni cu apeluri la inutilitatea discuţiilor asupra identităţilor naţionale. Astfel sunt create conflicte mentale, în care individul se pierde.

Mass-media este un instrument, care formează atitudini şi deşi nu reuşim să calculăm exact în ce măsură ea formează sentimentele totuşi menţionăm că grupul etnic majoritar consumă mass-media predominant în limba română, dar exprimă în acelaşi timp o preferinţă şi pentru mass-media în limba rusă. De cealaltă parte a spectrului, minorităţile naţionale consumă în mare parte mass-media în limba rusă şi, într-o măsură mult mai mică, conţinut media realizat în limba română sau în limba lor maternă. Astfel societatea este supusă unor tensiuni identitare, antrenare în discuţii interminabile şi într-o mişcare fără sens.

Situaţia actuală cere noi abordări şi soluţii pentru a înlătura aceste confuzii identitare, care influenţează dezvoltarea politică Republicii Moldova şi pentru a crea o solidaritate în societate

Discursul academic consacrat problemei identitare este la fel divizat şi contradictoriu politizat şi conflictual. Istoricii perioadei sovietice şi nu numai au încercat prin promovarea teoriei moldovenismului să dea ”o expresie distorsionată originii şi profilului etnolingvistic al basarabenilor, s-ăi decupeze şi să-i singularizeze din peisajul general românesc” (Burlacu, 2016, pp.58-91),dar şi au reuşit. Lucrările istoricilor sovietici aveau la bază ideile despre locul hotărâtor al slavilor în identitatea moldovenească drept argumente au servit dogmele despre rolul decisiv al elementului slav în formarea poporului moldovenesc, misiunea eliberatoare a Rusiei în raport cu poporul moldovenesc şi alte popoare de sub jugul

turcesc, caracterul legitim şi firesc al eliberării şi alipirii Basarabiei la Rusia" prosperarea Basarabiei. după alipirea la Rusia etc.

Zeci de istorici după anul 1989 au realizat un nou demers ştiinţific asupra problemelor identitare ale moldovenilor. Studii care au demonstrat identitatea românească a basarabenilor prin cercetări fundamentale elucidând temele de genocid naţional, foamete, politică sovietică de dictat faţă de statul român, represalii şi deportările, colectivizarea forţată, formarea unei intelectualităţii noi, îndoctrinarea ideologică a populaţiei, problema minorităţilor naţionale, promovarea în forţă a teoriei staliniste de popor moldovenesc, distinct de naţiunea română. Studiul Elenei Siupiur este important prin faptul că demonstrează că afluxul de elemente alogene în calitate de forţe etnice şi sociale noi educate în spiritul intoleranţei ideologic imperiale şi naţional coloniale au contribuit la deteriorarea echilibrului moral naţional din Basarabia şi la degradarea relaţiilor interetnice. Acest fenomen a contribuit la estomparea memoriei colective istorice şi a condus la acreditarea ideii că aici ar fi vorba de un spaţiu al nimănui a fostului imperiu rus la care sovieticii aveau drept de moştenire, oricum nu un spaţiu al majorităţii româneşti căci memoria românească a acestui spaţiu fusese interzisă şi distrusă„(Ibidem, p.75).

Cercetările argumentate ale istoricilor din anii 2000 nu a oprit pe unii de a continua demersul anti ştiinţific asupra identităţii româneşti şi a persevera de a impune o agende de discuţii inutile asupra identităţii. Ei au continuat falsurile şi au recurs la reconstruirea dogmelor, la denaturări hazardate şi detalii inutile pentru a dovedi că moldovenismul este opus românismului. (vezi istoria lui V.Stat.) Savanţii inclusiv cei străini au menţionat că Republica Moldova a rămas printre puţinele ţări din estul Europei în care există dispute între elitele politice şi culturale referitoare la tema identităţii naţionale. "Doar în Moldova mai există o distincţie clară între grupuri puternice ai căror membri au păreri divergente cu privire la problema fundamentală a sensului apartenenţei la un grup etnic ce dă numele ţării". Vedem clar că o temă inutilă este vehiculată pentru o dispută sterilă în societate.

Unele articole ale politologilor abordează şi ele identitatea naţională de exemplu sunt autori ce critică finanţarea din partea guvernului român a presei din Basarabia şi ajutorul dat elitelor culturale ale Republicii Moldova. Concluzia asupra acestui compartiment este că discursul academic este contradictoriu, fapt ce poate fi apreciat pozitiv pentru o dezbatere ştiinţifică. Dar diferenţa este că în cazul Republicii Moldova politicul dictează agenda discuţiilor asupra identităţii naţionale, şi întâmplător sau nu schimbarea guvernării aduce şi modificări în abordarea fundamentală asupra subiectului identitar.

Un alt element esenţial al identităţii naţionale îl prezintă limba statului. Construirea identității culturale are loc prin acceptarea sau respingerea unor norme, valori, semnificații, care poate fi realizată în cadrul interacțiunii față în față dintre indivizi. Limba română ar putea să unească cetăţeni din RM şi crea o identitate

comună bazată pe sentimentul civic, limba română ar putea să devină un veritabil mijloc de comunicare interetnică în societate. Însă şi aici intervin"detalii" şi anume lichidarea Departamentului care răspundea de implementarea legislaţiei lingvistice a dus la faptul că necunoaşterea şi neglijarea limbii române a devenit o practică cotidiană. Spiritul tolerant şi excesiv de conciliator faţă de cei ce nu ştiu şi nu vor să cunoască limba oficială a statului Republica Moldova a adus prejudicii imaginii şi rolului limbii române în societate şi a acutizat divergenţele dintre cetăţeni. Astfel cetăţeni care nu cunosc limba de stat dau vina pe autorităţii şi nu pe nedorinţa lor de a cunoaşte limba de stat Datele sondajelor ilustrează acest fapt.

Aţi spus că nu cunoaşteţi foarte bine limba de stat.
În opinia Dvs., care este cauza? -
Calitatea predării limbii de stat în şcoli nu este suficientă.
Complet de acord sunt 30% de moldoveni, 16% de români, 10% de ruşi 9% de ucraineni 13% bulgari 7%găgăuzi
De acord 35% de moldoveni 27% de români,30%de ruşi 32% e ucraineni 23% bulgari 22%găgăuzi
Cauza necunoaşterii limbii are la bază atitudini. Astfel la întrebarea:
Aţi spus că nu cunoaşteţi foarte bine limba de stat. În opinia Dvs., care este cauza?
Nu am nevoie să o cunosc. Complet de acord 5% Moldovean 10% Român% Rus 4%
De acord 23% de moldoveni, 15% , ruşi 14% ucraineni.

Menţionăm însă că totuşi o parte a minorităţilor naţionale recunosc necesitatea studierii limbii române astfel numărul acelora care nu sunt de acord cu această afirmaţie este de 39% din numărul etniei ruse şi 42 % de ucraineni.

Nivelul predispunerii de a învăţa limba de stat este moderat. Doar patru din zece minorităţi etnice ar dori să o înveţe, şi în mare parte doar dacă lecţiile ar fi oferite gratuit.

Politica educaţională iraţională a minoritarilor etnice în Republica Moldova a fost cercetată şi s-a menţionat că reprezentanţii acestor minorităţi continua să studieze, începând de la învăţământul preşcolar şi până la cel universitar, doar în limba rusă, limba română fiind doar la nivel de disciplină, predată de două sau de trei ori pe săptămână, iar limba lor maternă, în mare parte, nu este studiată deloc.

Potrivit studiilor, doar în 20 la sută din şcolile minorităţilor etnice se studiază preponderent în limba maternă. Impactul politicilor educaţionale actuale pentru ucraineni, bulgari, romi, găgăuzi este de aşa natură că avem un cetăţean al cărui grad de posedare a limbii române este atât de inferior, încât, deseori, nici nu se pot încadra în spaţiul public, rămânând izolaţi (Caraman, Mândru).

În mare parte, politicile educaţionale privind minorităţile etnice sunt elaborate nechibzuit şi totalmente contrar practicilor europene, din care cauză are de suferit bugetul ţării. Situaţia în care unii etnici minoritari consumă banii statului fără a intra în coliziune cu viziunile acestuia şi fără a fi loiali lui aduc doar pierderi suplimentare

Republicii Moldova. Minoritarii ar trebui sa înţeleagă că, în prezent, în Moldova sunt peste 70 la sută de români (Ibidem). Acest deziderat a rămas fără răspuns din partea guvernului controlat de partidul socialiştilor.

Efectele negative ale politicii educaţionale sunt că minorităţile etnice nu se identifică cu construcţia politică a Republicii Moldova şi au un grad de loialitate mult mai mic faţă de acest stat. Astfel aceste persoane nu sunt cetăţeni activi. Un alt aspect negativ este distanţarea dintre grupurile etnice existente şi populaţia majoritară. Problema concordiei identitare este mult influenţată de situaţia geopolitică. Confirmarea o găsim şi în sondaje. Majoritatea populaţiei crede că societatea moldovenească este divizată în funcţiei de orientarea geopolitică.

Credeţi că societatea moldovenească este divizată în funcţie de: Orientarea geopolitică?

Total de acord 23% moldoveni ,53% români , 36% ruşi , 40% ucraineni.(Ibidem).

Acest haos din lumea mediatică, politică şi academică se răsfrânge asupra dispoziţiilor din societate. Oamenii ce nu au o identitate clară, nu au o idee de ce ar apără un stat.

Astfel, în luna martie 2022 când a început agresiunea crâncenă a Federaţiei Ruse împotriva Ucrainei la conferinţa ştiinţifică de la UPS I. Creangă au fost aduse date, care trezesc o considerabilă îngrijorare: adolescenţii 18 ani la întrebarea în caz dacă începe războiul ce ar face răspunsul este următorul:

În caz de s-ar începe războiul, 59,7% ar prefera să se refugieze, 12,3%, nu ştiu cum ar proceda şi doar 28,0% s-ar decide să apere patria. Prin urmare, securitatea statului este pus în primejdie concluzionează autoarea.

Sursa: http://dir.upsc.md/8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/3678/CConf-UPSC-25-03-2022-V1-p193-201.pdf, pp200

Datele sondajului efectuat de IPN din Republica Moldova demonstrează aproximativ acelaşi ”scor ” şi anume că cetăţenii sunt absolut debusolaţi .

În cazul în care Federaţia Rusă ar ataca Republica Moldova, ce ar trebui să facem?

Să apărăm ţara cu armele în mână 33,8%
Să ne predăm necondiţionat, pentru că nu ne putem apăra în faţa Federaţiei Ruse Trebuie să fim neutri 29. %
Să ducem tratative 9,7%
Să cerem ajutor pentru a ne apăra 2.1%
Ţara Rusia nu va ataca Moldova 6,7%
Alta 2,%
Nu ştiu 16 %(!)

Sursa: IPN, 2023, https://www.ipn.md/storag/ckfinder/files/Sondaj%20CBS-AXA_WD_ianuarie%202023_ro.

Astfel este confirmat faptul că narativele: Moldova este săracă, coruptă nimeni nu are nevoie de ea, Moldova nu are identitate, este a ”nimănui ”au avut rezultate. Crearea haosului în societate duce la faptul că proprii cetăţeni nu pun problema de a apăra ţara şi chiar nu apără ţara. Rezultatele obţinute, confirmă ideea că identitatea naţională şi culturală este influenţată şi depinde de societate, de mediul cultural în care trăiesc oamenii. Forţele politice, mass-media care se află în zona de influenţă rusă propagă mesaje ce au drept scop minimalizarea rolului identităţii româneşti, induc ideea că moldovenii sunt diferiţi de poporul român,componenta multinaţională este covârşitoare iar identitatea naţională nu are importanţă, moldovenii au o limbă proprie diferită de cea română, ţara este mică şi neînsemnată.

În viziunea noastră se impune necesitatea implicării instituţiilor din ţară în educaţia cetăţenilor, în formarea şi consolidarea identităţii care ar avea la bază spiritul civic şi un sentiment naţional al apartenenţei la un stat. Aria educaţională în cadrul obiectului din şcoli ”Educaţia pentru societate” are drept scop promovarea atitudinilor de toleranţa, identităţile multiple, înţelegerea interetnică, lucruri benefice. Dar tema patriotismul se află în umbră. Desigur, o discuţie despre identitate, despre rolul politic al naţionalismului, ar trebui purtată cu grijă, ţinând cont de problemele secolului al XX-lea. Dar noi avem azi nenorocirea secolului: XXI cel mai grav război din Europa secolului XXI.

Aceste fenomene au loc în condiţiile fortificării identităţii imperiale ruseşti, identitate diseminată fără jenă în spaţiul public din RM. Acest fapt este menţionată printre altele de publicişti din Rusia. Asistăm la o recidivă teribilă a rasismului post-imperial, pentru care, pe teritoriul pe care Puţini îl consideră „al său” din punct de vedere istoric, nu pot exista decît naţiuni subordonate, inferioare, cu care nu porţi un dialog, nu construieşti relaţii de vecinătate. Le oferi oblăduire sau le dai ordine. Soarta lor le este scrisă de altcineva decât ei înşişi (Serghei Lebedev). Identităţile culturale ruse nu se discută ele sunt unitare şi apărate în Republica Moldova şi de numeroase organizaţii non guvernamentale.

Astfel putem enumera organizațiile etnoculturale ale ruşilor din Moldova: C*omunitatea Rusă din Republica Moldova; Congresul Comunităților Ruseşti din Republica Moldova; Centrul de Cultură Rusă din Republica Moldova; Asociaţia Femeilor „Россиянка”; Mişcarea Obştească „Unitatea Spirituală Rusă”; Liga Tineretului Rus din Republica Moldova, Organizația Obștească „Rusi”;Asociația Scriitorilor Ruşi din Republica Moldova;Asociația Pictorilor Ruşi din Republica Moldova “M-ART”.*

Sunt şi numeroase organizaţii care apără drepturile rusolingvilor: *Organizația pentru Apărarea Drepturilor Slavilor ”Vece” din Republica Moldova;. Asociația Lucrătorilor Medicali ”N. Pirogov” din Republica Moldova; Centrul de Cercetări Interetnice din Republica Moldova; Asociația Colaboratorilor Alolingvi (vorbitori de limbă rusă) din instituțiile de învățământ şi de ştiință din Republica Moldova; . Asociația Colaboratorilor (Angajaților) din Instituții de Învățământ Slavone;. Societatea Culturală Interetnică şi de Protecție a Drepturilor Omului ”Conciliere – Soglasie” din Republica Moldova;. Centrul de Caritate*

pentru Refugiați; Organizația Obștească „Compatrioți";. Asociația Obștească "Plai înfloritor". Organizaţiile de acest fel at trebui să promoveze interesele civice ale conaţionalilor şi nu a intereselor naţionale. Astăzi, Federaţia Rusă finanţează peste 100 de organizaţii, instituţii media, formatori de opinie şi partide din Republica (Mogîldea, 2022, pp 21). Organizaţiile neguvernamentale de orientare prorusa fortifică sentimentele indentare ruse şi nu contribuie la integrarea rusolingvilor în spaţiul cultural al Republicii Moldova.

Concluzii

În spaţiul public al Republicii Moldova prin acţiuni politice , mediatico-propagandistice şi lipsa politicilor educaţionale s-a reuşit să fie scindat poporul în moldovenişti şi românofili, să fie confiscat sentimentul de identitate şi patriotism,astfel scopurile războiului hibrid dus de Federaţia Rusă în RM de a minimaliza sentimentele identitare a fost realizat.În aceste acţiuni a fost utilizată metoda inducerii temelor false, publicarea informaţiei incorecte, crearea unor agenţi de influenţă. Datele prezentate arată că presa partidelor pro-ruse este foarte activă în propagarea identităţii afiliate slave şi neagă identitatea românească. Cercetările istoricilor care susţin ideile identitare de sorginte moldoveniste sunt direct sau indirect într-o legătură cu partidele pro-ruse din RM Acţiunile din spaţiul public al Republicii Moldova au avut un anumit rezultat, care este observat şi de experţi: din păcate, astăzi unul din grupurile ţintă care a căzut victimă a acestui război (nr.hibrid)este populaţia Republicii Moldova. Nu atât guvernarea, nu atât instituţiile care conduc statul, ci mai degrabă populaţia, pentru că statul agresor (nr. Federaţia Rusă) doreşte să influenţeze gândirea, deciziile, opţiunile de vot ale populaţiei.

Scopurile războiului hibrid de a diviza populaţia după criteriul identitar şi de a forma sentimentul de neîncredere în conducători prin sublinierea faptului că aceştia din urmă nu respectă o identitate locală a fost atins.

BIBLIOGRAFIA

Războiul hibrid. Perspectiva conceptuală rusă - Revista Intelligence (sri.ro). http //intelligence.sri.ro/ o//intelligence.sri.ro (consultat la 3 mai 2023)

UNGUREANU, Veaceslav (2017), Dimensiunea teoretică a conceptului războiul hybrid. In: Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări. Chișinău, Republica Moldova: Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun", 2017, pp. 308-320. ISBN 978-9975-3174-2-9

Ruslan ŞEVCENCO: https://www.limbaromana.md

Elena Negru, Doctor habilitat în istorie: Confuzia identitară a populaţiei din R. Moldova reprezintă o problemă de securitate naţională (ziarulnational.md) https:/ziarul naţional .md

Фурман Дмитрий, Научные тетради (2012), 11,Москва. Издательство:Политика, 1998. стр.90-120

Ioana Creţu, Războiului hibrid al Rusiei împotriva Moldovei are un singur scop – cultivarea unei identităţi moldoveneşti separate de cea românească .în Timpul , 23 iunie 2022.

Посол Украины в США: «Украинская культура является для России военной целью» (golosameriki.com), golosameriki.com /a/ ukraine-cultur e/6991976.html, (Карамалак: Речан – это не про экономику.Речан "безопасникhttps://point.md/ru/novosti/politika/karamalak-rechan-eto-ne-pro-ekonomiku-rechan-and-34-bezopasnic16 februarie 2023).

Şapovalov Boris, (2016),Naşa istoria în ”Comunist” 20 VI 2016,moldovenii.md/md/section/475, De ce nu sîntem români? (moldovenii.md).

Burlacu Valentin (2016), Impactul anului 1812 în istoriografie: între discursul identitar românesc şi promovarea moldovenismului, în: Revista de istorie a Moldovei nr.4, Chişinău, 2016, ISSN 1857-2022 2016, pp58-91

Caraman Iurie, Mîndru, Valeriu. (2017), Minorităţile etnice în contextul socio-cultural din Republica Moldova. In: Revista de Filosofie, Sociologie şi Ştiinţe Politice, 2017, nr. 2(174), pp. 128-136. ISSN 1957-2294., conf-UPSC-25-03-2022-V1-p193-201.pdfpp200, https://www.ipn.md/storag/ckfinder/files/Sondaj%20CBS-AXA_WD_ianuarie%202023_ro.

Serghei Lebedev, Despre identitatea rusă Acest articol a apărut în presa internaţională (în Le Monde din 3 martie a.c., în: Neue Zürcher Zeitung din 5 martie a.c., http://www.bri.gov.md/files/files/Lista%20 organiza%C5%A3 Iilor%20 etnoculturale- %20 septembrie%202019.pd

Sterpu Vladimir, Politica de securitatea a republicii Moldova în contextul ameninţărilor şi războiaelor hibride. Moldttps://soros.md/wp-content/uploads/2022/07/9_Studiu-de-politici-publ-Am-si-Razb_final_compressed.pdf, pp 21

Mogildea Veaceslav, (2023), Ce este un război hibrid şi cum afectează Republica Moldova https://mediacritica.md/podcast/.